

kunun esas itibarile müşahhas vaziyetlerle uğraşması; 2 — Vergi kanunlarının mülkiliği prensibi: bir devletin vergi kanunlarının yalnız hudutları dahilinde mer'i bulunması; 3 — Vergi kanunlarının ve bilhassa malî mevzuatın âmme hukukuna dahil bulunması; 4 — Vergi kanunlarının harfiyen tefsiri lüzumu, yani kanunsuz hiç bir verginin tarhedilememesi.

Bilâhare müellif, maliyenin muhtelif şubeleri ve kaynaklarını zikrettikten sonra, bu ilmin umumî iktisatla da alâkasım meydana koymaktadır.

Eserin nihayetine mufassal ve kıymetli bir bibliyografya ilâve edilmiştir.

Prof. *Dertilis*'i bu ehemmiyetli meseleyi gayet mükemmel bir tarzda tetkik eden etüdünden dolayı tebrik etmeği bir vazife biliriz. Bu ilmî saha ile iştigal edenlere kitabın esaslı bir me haz teşkil edeceği şüphesizdir.

M. ERENEROL

OTHARD SCHULZE: «New Deal» ve bu sistemin Şimalî Amerika Birleşik Devletleri vergi ve maliye siyaseti üzerindeki tesiri. (K. Bräuer tarafından derlenip neşredilen maliye ve iktisat ilimlerine ait tetkikler serisi, sayı 31). — Jena (G. Fischer) 1940. — 148 pp. — fiyatı: RM 6,—.

«New Deal» — malûm olduğu üzere Roosevelt'in cumhurreisliğine intihabındanberi (1933) Şimalî Amerika Birleşik Devletlerinde tatbik ve takip olunan iktisat ve maliye siyasetini ifade etmek için kullanılan hususî bir tâbirdir. Müellif yukarıya ismini dercettiğimiz eserile bu siyasetin inkilâpçı karakterine gayet haklı olarak, tekrar tekrar işaret etmektedir. Amerikan neşriyatı haricinde, bu mevzu hakkında bir çok eserlerin intişar etmiş olmalarına rağmen, vesikalara müstenit ve bugüne kadar olan hâdiseleri de ihtiva eden umumî bir eser şimdye kadar mevcut değildi ve bu bakımdan *Schulze*'nin eseri büyük bir boşluk doldurmaktadır.

Kısa bir mukaddimeden sonra birinci fasılda Roosevelt'in bütçe açığını kapamağa matuf siyasetinin husule getirdiği «tesirler, neti-

celer ve bu siyasetin gayesi ve nazarı esasları» mütalâa edilmektedir. Bu fasıl ile alâkadar olarak ikinci fasılda, esas itibarile masarifi teşekkül ve tereküp tarzı mevzuunu ihtiva eden (umumî) maliye siyasetinin mufassal bir şekilde mütalâa edilmiş olmasına mukabil, üçüncü fasıl «New Deal» vergi siyasetinin teslihat tedbirlerinin hudut ve tesirleri altında bulunan en yeni malî inkişafalara dair bazı mütalâa ve mülâhazalar eserin son kısmında hülâsa edilmiştir.

Müellifin Amerikada uzun seneler süren ikameti esnasında edindiği esaslî bilgi ve malûmat kitabın her sahifesinde makes bulmaktadır. Bilhassa müellif tarafından esere dercedilen malûmat ve izahat, Cümhurreisinin bütçe hakkında verdiği beyanat, maliye nezaretinin ve «New Deal» e ait muhtelif teşkilâtın raporları ve Brooking enstitüsünün tanınmış neşriyatı gibi resmî ve yarı resmî vesikalara istinat etmektedir. Buna mukabil ilmî neşriyattan ancak en mühim eserler nazarı dikkate alınmış ve bunlar dahi sırf zikredilen vakıaları tevsik ve tevsî maksadile kullanılmıştır. Bu hususta bahis mevzuu edilmeleri lâzım gelen bazı nazarı problemler noksan bırakılmış ve eserde zaten nazarı mülâhazalar ziyadesile ihmal edilmiştir. Bu ihmal bilhassa «devrî bütçe» (cyclical budgeting) meseleleri hakkında göze çarpmakta olup, bu bahse taallûk eden bazı esas problemler bütçe açığının kapanmasına dair nazarı esaslara tahsis edilen birinci fasılda bile ciddî bir şekilde mütalâa edilmemişlerdir. Biz şahsan bu kadar değerli ve kıymetli olan eserin en büyük kusur ve noksanının da burada olduğu kanaatindeyiz.

«New Deal» maliye siyasetine dair kitapta münderiç izahlar, son sekiz senenin teşkilât işleri ve iktisat siyasetine ait ittihaz edilen tedbirler hakkında okuyuculara güzel bir fikir vermekte ve keza alınan bu tedbirlerin neticesi olan malî mukabil tesirler de vazıhan göze çarpmaktadır. Müellif gayet yerinde olarak ittihaz edilen daimî tedbirlere müstenit maliye siyaseti ile, enflasyonist tedbirlere müstenit ve muvakkat olarak düşünölmüş olan maliye siyasetini birbirinden ayırmıştır (sahife 16). Bununla beraber tatbikatta bu iki grup tedbirler arasındaki hududun seyyal ve gayrı müstakar olduğu da ayrıca tebarüz ettirilmiştir. Umumî varidat siyasetine dair olan kısmın (sahife 58) muhteva itibarile zengin olmamasına mukabil vergi siyasetine tahsis edilmiş olan kısım oldukça büyük ve mufassaldır. Schulze yerinde olarak Roosevelt devrinde vergi siyasetinin yürütölmesine matuf alman tedbirleri icabettiren sebep ve saiklerin malî olmıyan mahiyet arzettiklerini tebarüz ettirmektedir

(s. 73); filhakika, «New Deal» in vergi siyaseti büyük mikyasta iktisadî ve içtimai siyasetin yürütülmesine hizmet etmekte olup geniş manâda gelir vergisi ile izah olunabilir. Sırası gelmişken şunu da zikredelim ki, anladığımızı göre müellif ufak ve orta gelirlerden vergi almanın gayrı iktisadî olduğuna dair Amerikada ekseriyetle hâkim olan görüşü tasvip etmektedir (bu hususta 87-88 inci sahifelere bak). Fikrimizce bu görüş yalnız mahdut bir şekilde doğrudur, çünkü doğru ve mükemmel cibayet usullerinin tatbiki suretile tahsil ve cibayet masraflarının cüz'î bir hadde tutulması mümkündür. Muayyen gelir sahibi kimselerin mühim bir yekûna balığ olmalarından dolayı halen vergiden muaf olan bu gelirlerin vergiye tâbi tutulması, cüz'î vergi hadlerine rağmen mühim miktarda varidat fazlası temin edeceğine şüphe yoktur.

Süratle ve büyük mikyasta artmakta olan teslihat masrafları karşısında gelir vergisinde de bazı ıslahat yapmak zarureti, sosyal politikaya ve konjonktür siyasetine müteallik bir takım mülâhaza ve endişeleri ikinci plâna atabilir (sahife 86). Böyle bir zaruretin mevcudiyeti Amerika Birleşik Devletleri hakkında ezcümle *Haensel* ve İngiltere hakkında ise malûm olduğu üzere son günlerde *Keynes* tarafından kanaatbaş delillerle izah edilmiştir. Söylemeğe lüzum yoktur ki böyle bir reformun, son seneler zarfında alınan bütün tedbirlere rağmen büyük gelirler için daima mevcut olan vergiden kaçamak yolu aramak maksadile başvurulmuş çare ve imkânların zecrî bir şekilde bertaraf edilmesi suretile tamamlanması icabeder. Bu meyanda vergi muafiyetinin ilga edilmesinin âmme istikrazları için haiz olduğu çok büyük ehemmiyetinin ayrıca işaret edilmesine lüzum yoktur. Böyle bir tedbire karşı vukuu muhtemel malûm muhalefet ve mukavemetin her halde eski senelere nazaran bugün çok daha kolaylıkla kırılması mümkündür.

Şu cihete tekrar işaret edelim ki muhtevasını kısaca tebarüz ettirdiğimiz eser, «New Deal» Amerikan maliye siyaseti hakkında bize esaslı izahat vermektedir. Yukarıda da söylediğimiz gibi vakıaların kronolojik bir tarzda izahından dolayı sarahat ve vuzuhun noksan olması ve nazarı cihetlerin biraz mühmel bırakılmış olmasına rağmen heyeti umumiyesi itibarile eser Amerika Birleşik Devletlerinin uzağı gören ve ekseriya girift yeni iktisat siyaseti ve bu siyasetten mütevellit malî neticeler hakkında bize çok güzel fikir vermektedir.

Prof. Dr. F. Neumark